

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na 1/2 strani 240 K, na 1/3 strani 160 K, na 1/4 strani 80 K, na 1/8 strani 40 K in na 1/16 strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blažnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1919. Letnik XXXVI.

Obseg: Razglas o oddaji modre galice v l. 1919. v slovenskem ozemlju Narodne vlade SHS. — Oddaja apnenega dušika. — XXXVI. letnik „Kmetovalca“. — Agrarne reforme v Jugoslaviji. — Vsem podružnicam Slovenske kmetijske družbe na Štajerskem. — Konjerejski shod v Mariboru. — Kmetijski pouk v ljudski šoli. Kaj je z vojnim posojilom? Zadeve in naredbe Narodne vlade SHS v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti Slovenske kmetijske družbe. — **Inserati.** — Tržno poročilo — Družbene vesti.

Razglas o oddaji modre galice v l. 1919. v slovenskem ozemlju Narodne vlade SHS.

Slovenska kmetijska družba v Ljubljani je po naročilu oddelka za kmetijstvo Narodne vlade SHS v Ljubljani prevzela priskrbitve modre galice za vinogradnike v letu 1919. za celo slovensko ozemlje Narodne vlade SHS, ter je v to svrho že kupila in plačala tisto množino modre galice, ki jo utegnejo naši vinogradniki letos porabiti.

Glede oddaje modre galice objavlja „Sl. km. dr.“ tole:

1. Po večtedenskih obravnavah je družba sklenila nakup tolike množine galice, ki bo za silo zadostovala vinogradnikom v slovenskih pokrajinah, da bi je lahko več kupila, toda ona računi z dejstvom, da bodo vinogradniki bržkone v svojo škodo z modro galico letos zelo varčevali, ker je njena cena znatno višja, nego so je doslej vajeni.

2. Oddajna cena modri galici je določena povsod

na 8 K 50 v za 1 kilogram

in nima nihče pri oddaji pravice niti vinarja več zahtevati. Ta cena velja brez zavoja (vreče ali kaj dru-

gega), ki ga imajo vinogradniki pri sprejemu galice s seboj prinesiti.

Samo družbene podružnice, ki prevzamejo razdeljevanje modre galice za svoj okoliš, so upravičene, toda ne prisiljene, tistim vinogradnikom, ki niso družbeni udje in **lahko plačajo**, zaračunati modro galico v prid podružnični blagajni po 9 K za kg.

3. Oddajo modre galice naj prevzamejo v prvi vrsti podružnice Slovenske kmetijske družbe, ki jo naj uredijo v svojem okolišu po občinah in vaseh, da bo vsak vinogradnik imel kolikor mogoče blizu do razdeljevalnice. Kjer ni delujočih podružnic, naj prevzame požrtvovalno razdeljevalno delo v prid vinogradnikov kaka zadruga, županstvo, zasebna oseba, n. pr. gg. župniki, učitelji, ugledni kmetovalci itd. Zavedni vinogradniki naj takoj poskrbe, da se čim bližje njih stanovanščici ustanovi razdeljevalnica modre galice, ki takoj prične z delom po navodilih, ki so tukaj objavljeni.

4. Pravico do modre galice imajo vsi vinogradniki, če so, ali če niso družbeni udje; v slučaju pa

če bi naročitve presegale razpoložljivo množino modre galice in bi je ne bilo več mogoče kupiti, imajo seveda družbeni udje prednost.

5. Vsak naročnik na modro galico mora pri svoji razdeljevalnici z naročilom vred celo kupnino takoj vplačati.

6. Vse razdeljevalnice modre galice (podružnice zadruge, zasebniki) naj zbero vsa naročila najkasneje

do 1. marca t. l.

in naj jih prijavijo Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani obenem z doložitvijo vplačane kupnine. Na naročila brez denarja, naj pridejo od kjerkoli, se kmetijska družba sploh ne ozira. Nikakor naj se pa ne čaka na vse naročnike, ki se utegnejo prigrasiti, ampak naj se naročila z denarjem vred v večjih obrokah pošiljajo, ker družba denar nujno potrebuje, kajti ona je za nakup modre galice morala takoj plačati 6 milijonov kron in zato ne sme preveč na obrestih izgubiti.

7. Kmetijska družba si pridrži pravico morebitni preostanek modre galice po 1. marcu t. l. drugim prodati, da se tako ogne vsaki škodi, ako bi ji jo kaj preostalo, ker bo drugo leto gotovo znatno cenejša in se zato že sedaj zavaruje pred kakim očitanjem odlašajočih vinogradnikov, da ni priskrbela dovolj modre galice, kajti vsak ima priliko naročilo pravočasno napovedati in kupnino plačati.

8. Razdeljevalnice, oziroma razdeljevalci modre galice naj vodijo zase jasne zapiske, ki naj obsegajo imena naročnikov, množino od njih naročene galice in prejetu kupnino. Kmetijska družba nujno priporoča dajati naročnikom potrdila, na katerih bodi zapisana naročena množina modre galice in potrdilo o prejemu denarja, da se izognejo vsem neljubim nesporazumljenjem.

9. Sl. kmet. družba se je s tvornico dogovorila, da bo železniška vožnja za modro galico že pri oddaji plačana, oziroma bo družba vse pošiljatve frankirala, zato pride galica razdeljevalnicam brez železniških vozniških stroškov (franco) v roke.

10. Sl. kmet. dr. povrne razdeljevalnicam, oziroma razdeljevalcem vse stroške pri razdeljevanju modre galice, seveda le primerno in pravično zaračunjene. Ti stroški, ki sestojijo iz stroškov za razkladanje in nakladanje na kolodvorih, iz dela in zamude časa pri razdeljevanju in iz morebitne izgube zaradi tehtanja, se povrnejo razdeljevalnicam po nižje doli navedenih načelih.

11. Z ozirom na nevarnost, da utegnejo nastati zapletljivosti, ki bi ovirali takojšnji dovoz galice in da družba ne trpi prevelike izgube na obrestih, naj se plačane naročitve, ki znašajo vsaj pol vagona (5.000 kg) ali, ki domnevno obsegajo že vsa naročila vinogradnikov okoliša dotične razdeljevalnice, oziroma razdeljevalca, takoj in **še pred 1. marcem t. l. s celo kupnino vred prijavijo družbi**, kajti ona bo takoj pričela modro galico dostavljati. Vsa galica naj

iz tehtnih razlogov pride po možnosti do konca meseca marca t. l. naročnikom v roke, ker se je družba zavezala kupljeno modro galico prevzeti v mesecih januarju, februarju in marcu. Galico v Ljubljani vskladiščiti ne gre zaradi tehniških ovir in preogromnih stroškov.

12. Po 1. marcu priglášena in plačana naročila (kakor gori povedano, se bo družba ozirala edinole na plačana naročila), se bodo le tedaj upoštevala, če bo še kaj zaloge, oziroma, če bo takrat mogoče kupiti še kaj modre galice, zato naj razdeljevalnice ali razdeljevalci ob prigrasitvi naročil sporoče, če je naknadno in v kakšni količini še kakih naročil pričakovati.

13. Vinogradniki naj računijo z dejstvom, da bo letos v ozemlju bivše Avstro-Ogrske modre galice primanjkovalo, zato jo bo dobil za škropljenje trt le tisti, ki jo bo pravočasno naročil, oziroma jo bo moral pozneje pri zasebnih špekulantih kvečjemu za oderuško ceno kupiti. V ozemlju bivše Avstro-Ogrske se potrebuje za škropljenje trt okroglo 2500 vagonov galice, a izdelalo se je bo kvečjemu kakih 1500 vagonov. Na dovoz galice iz Angleške, Amerike, ali od kje drugje letos še nikakor ni računati. Zna se pa dogoditi, da bo modra galica v sosednji Nemški-Avstriji morda kaj cenejša, ker utegnejo imeti tamošnje tvornice cenejše sirovine na razpolaganje in je imenovana država prevzela pogodbe z bivšim c. kr. kmetijskim ministrstvom, ki so menda ugodnejše. Tvornicam v Nemški Avstriji je pa menda prepovedan izvoz modre galice v našo državo.

14. Prejemniki modre galice naj jo puste na kolodvorih od železniške uprave uradno stehtati, ker se Slov. kmet. dr. načelno ne ozira na pritožbe o morebitnih primanjkljajih na železnici, za katere je edinole odgovorna železnica sama in je dolžnost prejemnika od železniške uprave terjati povračilo za primanjkljaj. Družba tudi ni odgovorna za izgube pri vožnji iz kolodvorov do razdeljevalnic, ter naj se s takimi pritožbami družbo nikakor ne nadleguje. Za pošteno delo pri nakladanju in razkladanju naj prejemniki sami poskrbe.

15. Razdeljevalnice ali razdeljevalci naj dogovorno s požrtvovalnimi vinogradniki po možnosti skušajo stroške razdeljevanja, ki jih je družba dolžna povrniti, majhne narediti in jih nikakor pretiranih družbi zaračunati. Vprežne živine je sedaj povsod dovolj, zato naj ne velja izgovor o pomanjkanju prevozne prilike in ni tedaj nikakega vzroka prevažanje od kolodvora do razdeljevalnice pretirano visoko zaračunati. Vsak zaveden vinogradnik je dolžan sebi in svojim tovarišem v prid doprinesti nekaj žrtev za znižanje stroškov, če že ne priskrbeti za ceno ali celo brezplačno vožnjo in skupno delo. Naj se vendar enkrat preneha z vojnim navijanjem in naj se zopet prične s požrtvovalnim in nesebičnim delom v prid kmetijstva.

16. Na podlagi večletnih izkušenj in upoštevanje sedanje razmere, bo družba poplačala stroške razdeljevanja kvečjemu po nastopnih postavkah, kojih višino

naj razdeljevalnicam in razdeljevalcem poštenost narokuje:

- a) Za razkladanje iz vagona in nakladanje na vozove od *kg* kvečjemu $\frac{1}{2}$ v
- b) Za vožnjo iz kolodvora do razdeljevalnega prostora za vsak *kg* in vsak kilometer kvečjemu 1 vinar (povprečno 10 *km*), seveda imajo nekateri krajšo, drugi daljšo pot 10 "
- c) Za delo pri razdeljevanju in zamudo časa 1 % $8\frac{1}{2}$ "
- d) Za zatehtanje 1 %, ki ga pri previdnem ravnanju niti ni, kajti galica postane celo težja, ker vsrkava vlago iz zraka $8\frac{1}{2}$ "

torej morejo biti povprečno razdeljevalni stroški za vsak *kg* modre galice, ki jih je družba pri volji plačati kvečjemu $27\frac{1}{2}$ "

Družbeni stroški znašajo:

- a) Železniška vožnja iz tvornice na Češkem do zadnje železniške postaje za *kg* 16 "
- b) Družbeni režijski stroški in izguba na obrestih, kajti družba je takoj morala založiti celo kupno vsoto v znesku 6 milijonov kron, preračunjeno na 1 *kg* $6\frac{1}{2}$ "

Skupaj 50 v

Sl. kmet. dr. je kupila in že plačala modro galico kilogram po 8 K, odredi oddajo vinogradnikom

V Ljubljani, dne 15. januarja 1919.

Slovenska kmetijska družba.

Oddaja apnenega dušika.

Slovenska kmetijska družba razpolaga s približno 45 vagoni apnenega dušika, ki je najboljše dušičnato gnojilo. Isto popolnoma nadomestni hlevski gnoj, kar se dušika tiče, in je dandanes, ko je zemlja izčrpana, neobhodno potreben, če hočemo doseči dobro žetev. Apneni dušik je tisto gnojilo, ki pripravi rastline, da bohotno rasejo, se krepko razvijajo in postanejo močno zelene. Ker je to gnojilo zelo močno, ga zadostuje komaj 150 *kg* na *ha* ali le 75 *kg* na oral. Deluje pa v zemlji tudi še drugo leto, kar je posebno važno za naše kraje, kjer imamo navadno po dva pridelka na leto, katerim zadostuje torej gnojiti le vsaki dve leti enkrat. Cena mu je za sedaj 100 kron za 100 *kg*, t. j. po 1 K kilogram, ker je družba dosegla od tvornice, da je ceno nekaj znižala. Vsak naročnik naj istočasno z naročilom doloži vsaj polovico zneska, ker na naročila brez denarja se družba ne more ozirati. Družba sama

po $8\frac{1}{2}$ K, katere cene ne sme nobena razdeljevalnica ali noben razdeljevalec prekoračiti, torej je kosmat tega dobička pri vsakem kilogramu 50 v, s katerim dobičkom se morajo vsi zgoraj podrobno navedeni stroški pokriti.

Povprečni stroški razdeljevalnic pri *kg* $27\frac{1}{2}$ v, oziroma $27\frac{1}{2}$ K pri 100 *kg* so menda dovolj visoko proračunjeni, ž njimi vsak lahko bogato izhaja, so najvišji, ki jih družba obljubi povrniti in še to le na podlagi predloženih pobotnic o resničnem izplačilu, oziroma na podlagi dejanskih dokazov, da je razdeljevalnica imela stroške v okviru gorenjih postavk.

Denar za modro galico je družbi pošiljati s položnimi listi poštne hranilnice, ki se na zahtevo dobe pri družbi, z nakazili pri tukajšnji „Zadružni zvezi“ ali pri tukajšnjih bankah, ali s poštnimi nakaznicami, oziroma z denarnimi pismi. Plačila v suhem denarju sprejema družba le z ožigosanimi bankovci.

Naročniki na modro galico, ki so udje Slov. kmetijske družbe in ki jo želijo dobiti naravnost od družbe v Ljubljani, ne da bi se poslužili posredovanja kake razdeljevalnice, jo morejo tudi naravnost iz Ljubljane dobiti, toda le v celih sodih po 250 *kg*, če pošljejo pravočasno vso kupnino naprej. V tem slučaju se jim odpošlje galica na njih nevarnost *kg* po K 850, a nimajo nikake pravice do kakega povračila prevoznih in drugih stroškov.

mora namreč tvornici že naprej plačati celo množino tega gnojila, preden ga odpokliče za svoje odjemalce.

Štajerski udje „Slovenske kmetijske družbe“ naročijo to umetno gnojilo potom Zadružne Zveze v Celju ali Kmetijskega društva v Račah, ki jih je družba pooblastila, da smejo sprejemati zanj naročila pod enakimi pogoji, kakor so tu navedeni.

Ker je doba uporabe tega gnojila za spomladno gnojenje le še kratka in ga je treba potrositi že do konca februarja, prosi se vse naročnike, naj svoja naročila priglasijo najkasneje do

1. februarja t. l.

Natančno navodilo, kako se rabi apneni dušik, ima kmetijska družba v zalogi kot Gospodarsko navodilo št. 64, ki stane 20 vin.

XXXVI. letnik „Kmetovalca“.

Z današnjo številko začenja 36. letnik „Kmetovalca“. Mnogo koristnega in poučnega je napisal ta najstarejši slovenski kmetijski list v dolgi dobi 35 let, odkar je pričel izhajati. V njem se zrcali ves napredek našega kmetijstva v tej dobi posebno na Kranjskem,

pa tudi v sosednjih slovenskih deželah. Pri tem se nam je hvaležno spominjati v prvi vrsti dosedanjega urednika g. generalnega ravnatelja Gustava Pirca, ki je vso to dobo urejeval ta list. Pred 35 leti je začel izdajati to kmetijsko glasilo, ki ga je tekom te dobe povzdignil na tako višino, na kakršno se ni povzpел ne samo nobeden slovenski, ampak niti nobeden drugi nemški

kmetijski list, ki bi bil tiskan za preprostega kmeta. Posebno težavno stališče je imel urednik slovenskega kmetijskega lista v zadnjem času vojne, ko je ne samo primanjkovalo sotrudnikov, ampak so zaposlenost urednika po vojnih zadevah in težave v tiskarskem obratu otežkočale v veliki meri pravočasno izdajo lista, kakor tudi onemogočale, da bi se v njem tako temeljito razpravljalo o strokovnih vprašanjih, kolikor bi bilo potrebno za napredek kmetijstva v sedanji dobi.

36. letnik „Kmetovalca“ začenjamo v popolnoma novih razmerah in v izpremembah, kakor jih svet še ni doživel. Po celem svetu prevladuje dandanes načelo, naj si vsak narod sam piše svojo zgodovino, naj sam skrbi za napredek svojega narodnega gospodarstva in naj sam gleda na to, da doseže tisto stopinjo omike, ki mu je potrebna, da more z uspehom tekmovali z ostalimi svetovnimi narodi in državami. Na podlagi tega mora tudi naš narod skrbeti, da čimprej dohiti ostale naprednejše narode tudi v kmetijstvu, da more s svojimi pridelki prihajati na svetovni trg. Ta smoter bode pospeševala tudi Kmetijska družba in še posebno njeno glasilo „Kmetovalec“, kajti le s primernim poukom bomo mogli slovenskega kmeta pripraviti na tisto stopinjo kmetijske izobrazbe, da bo zamogel iz svoje zemlje črpati pridelke v taki množini in s tako malimi stroški, da ga drugi narodi gospodarsko ne uničijo.

Uredništvo „Kmetovalca“ si je svesto težke naloge, ki ga čaka v tej novi dobi, ter zahteva čim največje energije, delavnosti in truda. Vendar si upa ta stavljeni mu cilj po možnosti povspeshevati in spraviti tudi to za sedaj edino slovensko glasilo kmetijstva na višino, ki jo zahteva sedanja doba. Uredništvo pa ve, da samo ne more doseči tega smotra, ako ga slovenski kmetijski strokovnjaki ne podpirajo v večji meri, nego se je to dosedaj dogajalo. „Kmetovalec“ naj bo istočasno glasilo vseh slovenskih kmetijskih strokovnjakov, ki naj vsi potomi njega dajejo slovenskemu kmetu primeren pouk, ki naj svoje bogate izkušnje objavljajo in dajejo na razpolago našemu kmetu, da iz njih črpa tisti pouk, ki mu je neobhodno potreben v naprednem kmetijskem gospodarstvu.

Uredništvo se nadeja, da se bodo strokovnjaki odslej tesneje oprijeli tega njihovega glasila in da ga bodo skušali z dobrimi spisi in nasveti izboljšati in spraviti na tisto stopinjo popolnosti, ki mu je potrebna, da si pridobi še širši ugled med slovenskimi kmetovalci. To je mogoče doseči edinole z združenimi močmi, ako vsak strokovnjak v svoji stroki sodeluje pri izdajanju tega lista.

„Kmetovalec“, se bo pri svojem strokovnem delovanju oziral na razmere cele Slovenije. Pojasnjeval bo kmetijske razmere na Štajerskem in Koroškem ravnotako kakor na Kranjskem, stališče primorskih kmetov ravnotako kakor onih iz Medjimurja. Brigal se bo za vse panoge kmetijstva, kakor je bil to delal tudi dosedaj, gledal pa bo v prvi vrsti na to, da se objavljajo najnovejši pridobitki v naprednem kmetijstvu v drugih deželah in gojil tudi kmetijsko-znanstvena razmotrivanja.

Pri tem se pa zanaša na pomoč vseh kmetijskih strokovnjakov kakortudi naprednih kmetovalcev. Sprejemal bo pa tudi pojasnila od tistih nekmetijskih strokovnjakov, ki hočejo obravnavati posamezne točke narodnega gospodarstva, v kolikor prihajajo v poštev za našega kmeta.

Vsi spisi se natisnejo z imenom pisatelja in se isti tudi vsakemu dobro honorirajo. Vabijo se torej vsi

oni, ki hočejo sodelovati pri izdajanju „Kmetovalca“, da dpošiljajo svoje spise naravnost uredništvu.

Uredništvo „Kmetovalca“.

Agrarne reforme v Jugoslaviji.

V svoji božični proklamaciji, ki jo je izdalo Njegovo Veličanstvo regent Aleksander, čigar sliko prinašamo v današnji številki „Kmetovalca“, navaja ta naš vladar kot prvo točko svojega programa za bodoče vladanje države Slovencev, Hrvatov in Srbov rešitev agrarnega vprašanja. Ta proklamacija je izšla v vseh dnevnikih in je nam ni treba navesti v celoti. Pač pa je naša dolžnost, da opozorimo vse kmetovalce na tisto točko, ki je za njih največje važnosti.

Njegovo Veličanstvo izjavlja sledeče:

„Moja želja je, da se takoj prične s pravično rešitvijo agrarnega vprašanja, da se odpravijo robstva in zemljiška veleposestva. V obeh primerih bo proti pravični odškodnini dosedanjim lastnikom razdeljena zemlja med siromašne poljedelce. **Vsak Srb, Hrvat in Slovenec bodi gospodar na svoji zemlji!** V naši svobodni državi morajo biti in bodo samo svobodni lastniki zemlje. Zato sem pozval svojo vladu naj takoj sestavi komisijo, ki bo pripravila rešitev agrarnega vprašanja. Kmete-tlačane pozivljam, naj v zaupanju v mojo kraljevsko besedo mirno pričakujejo, da jim naša vlada zakonitim putem preda zemljo, ki bo za nadalje samo božja in njihova, kakor je to že zdavnaj v Srbiji.“

Niti eden Habsburžanov še ni govoril takih besed; niti eden dosedanjih naših vladarjev še ni zagotovil s svojo vladarsko besedo, da hoče rešiti to, za kmete tako važno vprašanje; niti eden njih še ni skušal to tako perečo zadevo rešiti s takojšnjo ustanovitvijo komisije, ki ima to stvar rešiti v najkrajšem času. Nasprotno! Zavlačevali so rešitev tega tako nujnega vprašanja cela desetletja ter skrbeli samo za to, da se ne ukrene kaj, kar bi bilo v škodo nemškim veleposestnikom, aristokratom in židom. Naš kmet pa je pri tem trpel, gazil vedno hujše v dolgove in moral slednjič s trebuhom za kruhom v svet — v Ameriko. Tako je bilo dosedanje delovanje teh bivših trinogov, ki so jih narodi sami vrgli s prestola. Sedaj šele prihajajo na dan krivice, samopašnosti, krutosti, izkoriščanja in izmuzganja ljudstva po teh mogočnejših in njihov rodbinskih članih, katerim je bil edini cilj ta, da so si na račun ljudstva kopicili bogastva, da so mogli lažje uganjati svoje orgije in posebno pa teptati po nas Slovanih. Glavni namen njihovega delovanja je obstojal v tem, kolikor mogoče oslabiti slovanske narodnosti, da bi sami mogli nemoteno vladati, medtem, ko bi jim mi morali za vedno hlapčevati.

Kako hvaležni moramo biti kraljevski rodbini Karagorgjevičev, in posebno regentu Aleksandru, ki nas je sprejel v svojo državo, nas ščiti in varuje proti Nemcem in Italijanom. *Kaj bi mi Slovenci sami, ki nas je komaj poldrugi milijon, da se nismo združili s Srbijo?* Pogoltnili bi nas od severa Nemci, kakor sedaj opazujemo na Koroškem, od juga Italijani, ki požrešno segajo po naši zemlji. V zvezi s Srbi in Hrvati pa tvorimo močno državo od Trsta do Soluna, od Celovca do Albanije, ki šteje čez trinajst milijonov prebivalcev. Ta država pa ima za seboj tudi močno zaslombo od strani velikih ententnih držav, Angleške, Francoske in Ame-

rike, ki nas bodo podpirale v naših stremljenjih in ne bodo nikdar dopustile, da bi se deli naše zemlje odtrgali od skupne države Slovencev, Hrvatov in Srbov. To obljubo nam je dalo Njegovo Veličanstvo regent Aleksander v svoji božični proklamaciji, kjer pravi:

„Najnujnejša in najvažnejša naloga moje vlade sedaj je, da doseže pri sklepanju svetovnega miru tako odločitev naših državnih mej, da se bodo verno krile z etnografskimi mejami celokupnega naroda *ter da ne preide noben del naše zemlje v tujo last*. V dosego uspeha je neizogibno potrebno, da zbere in zedini naša mlada država vso svojo moralno in materialno moč. Neizogibno potrebno je, da postane njeno notranje življenje močno in silno.“

K temu moramo pa mi sami pripomoči stem, da skupno pomagamo ustanoviti to državo, ki nam nudi toliko ugodnosti, kakor si jih nismo nikdar nadejali.

Pomagajmo k temu, da vzdržimo red in mir po deželi, naši fantje naj gredo, saj je itak le za kratek čas, čuvati naše meje proti grabežljivim, roparskim nemškim tolpom, ki ogrožajo naše brate na Koroškem in Štajerskem. Stem dosežemo najprej cilj, ki ga je stavil Nj. Veličanstvo regent Aleksander in ki prinese posebno slovenskemu kmetu popolno prostost in prosto razpolaganje čez svojo zemljo.

Čuvajmo se tudi nemških agentov in slovenskih izdajic, ki hodijo po deželi in skušajo našega kmeta zaplesti v mreže in ga puntati proti sedanji narodni vladi. Ti so plačani od Nemcev, ki skušajo na ta način zasejati razdor med slovenskim narodom, izzvati nered in ob takih prilikah zasedati skupno z Italijani vse slovenske pokrajine.

*Kmetje! Ne pustite se zavesti od takih zlobnežev, četudi govorijo Vaš jezik, četudi so Vam znani, kajti ti vsi delajo po skrivnem navodilu tistih krogov, ki hočejo škodovati slovanskemu narodu in mladi državi. Zaupajte Narodni vladi, zaupajte kraljevski besedi Nj. Veličanstva našega regenta Aleksandra, ki hoče Slovincem ravno tako dobro kakor Srbom ali Hrvatom! Zapomnite si samo eno njegovo svečano izgovorjeno besedo: „**Zemlja bodi odslej samo božja in Vaša!**“ Kdor jo obdeluje, ta edini imej tudi pravico do nje!“*

Vsem podružnicam Slovenske kmetijske družbe na Štajerskem.

Glavni odbor kmetijske družbe v Gradcu je razposlal na vse kmetijske podružnice na slovenskem ozemlju Spod. Štajerske dopis, v katerem trdi, da je ves inventar in sploh vse premoženje teh podružnic last glavnega odbora štajerske kmetijske družbe. Vsled tega zahteva, da naj vsaka podružnica skliče občni zbor, na katerem naj se sklene *razdružitev* podružnice. Vse premoženje, zlasti denar in druge vrednote pa naj podružnice določi glavni odbor v Gradcu; ako

pa to ni mogoče, naj se pa izroče v varstvo kakemu zanesljivemu udu, češ da podružnice niso samostojna društva in vsled tega ne morejo imeti nikakega premoženja, še manj pa smejo brez dovoljenja glavnega odbora razpolagati z njim. V dopisu se nahaja dalje tudi trditev, da je prestop teh podružnic k „Slovenski kmetijski družbi“ v Ljubljani po zakonu in pravilih izključen.

S tem dopisom se glavni odbor Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani ničakor ne strinja, ker stoji na stališču, da v trenutku, ko je prešlo južnoštajersko slovensko ozemlje v drugo državo, je *prenehala pravomočnost društvenih pravil* za državljane tujega ozemlja. Slov. kmetijska družba v Ljubljani bo prevzela vse štajerske kmetijske podružnice na ozemlju države SHS v svoje področje in se bo njihovo premoženje uporabilo *izključno le v korist teh podružnic*. Vrhutega bo pa Slovenska kmetijska družba zahtevala od glavnega odbora graške kmetijske družbe *delež premoženja*, ki odpade na južnoštajerske kmetijske podružnice, kajti to premoženje je nastalo le iz prispevkov posameznih podružnic.

Glavni odbor Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani naroča torej vsem podružnicam bivše Spodnje Štajerske, ki se nahajajo v območju Narodne vlade SHS, da na imenovani dopis graške kmetijske družbe *sploh nič ne odgovore in pod nobenim pogojem ne oddajajo kakega premoženja* glavnemu odboru v Gradec, ampak da dalje delujejo v svojem delokrogu, in počakajo končne ureditve te zadeve od strani Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani.

Prestolonaslednik regent Aleksander.

Konjerejski shod v Mariboru.

Dne 30. decembra m. l. se je v posvetovalni dvorani okrajnega glavarstva v Mariboru zbral cvet konjerejcev Južne Štajerske, da za kmetijske podružnice, ki so sedaj včlanjene pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, ustanovi konjerejski pododsek. Udeležba je bila nadvse častna, kajti dospelo je brez posebne agitacije iz vseh delov slovenskega Štajerja nad 100 zastopnikov konjerejcev, ki jim je na tem ležeče, ne samo da obdrže štajersko konjerejo na dosedanji višini, ampak da jo povzdignejo še do večjega slovesa, da bo naš konj zaželen tudi izven mej naše države.

Zborovanje je otvoril sklicatelj veleposestnik Lovro Petovar iz Ivanjkovc, imenoval je zapisnikarjem g. živinozdravnika Hinterlechnerja iz Maribora, pozdravil došle konjerejce, posebno pa seniora sp. štajerske konjereje g. Rossmannita iz Radvanja. Omenil je, da smo bili dosedaj v konjerejskih zadevah odvisni le od Gradca in Dunaja, ki sta nas pa zanemarjala. Odsihdob smo pa navezani na Slovensko kmetijsko družbo, ki nas bo podpirala v vsakem oziru, da se približamo svojim ciljem in idealom konjereje. Prejšnje štajersko konjerejsko društvo ne prihaja za nas več v poštev. Ustanoviti je danes konjerejski odsek Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani za Štajersko, ki ima pri družbi sicer

posvetovalno pravico, drugače je pa samostojen. Njegovo glasilo bodi „Kmetovalec“. Financiranje naj pri Narodni vladi izposluje kmetijska družba. Dočim je dosedaj vojaška oblast določala smernice konjereje, mora to delo v Jugoslaviji prevzeti konjerejski odsek. V ta odsek za Južno Štajersko, ki obstoji iz predsednika in desetih odbornikov, so bili izvoljeni sledeči konjerejci:

Predsednik: *Lovro Petovar*, Ivanjковci za okraj Ptuj;
podpredsednik: komisar *Brenčič* " " "

Odborniki: *Kreft N.*, Sv. Jurij ob Ščavnici; *Josip Raih* za okraj Ljutomer; *Faleschini Ivan* za okraj Brežice; *Preglej Viktor* za okraj Konjice; *Pauer Josip* za okraj Celje; *Turnšek Franc* za okraj Celje; *Pirnat Franc* za okraj Maribor; *Hinterlechner Hugon* za okraj Maribor; *Zemljič Anton* za okraj Maribor.

B. Rossmanit, oz. Radvanja je začrtal v jedrnatih besedah delokrog ustanovljenega konjerejskega odseka. Pričakuje in upa, da ostane naša konjereja na isti višini, kakor dosedaj. Priporoča, da zadržno delovanje kot edino pot pravega napredka. Za Štajersko prihaja v prvi vrsti v poštev mrzlokrvno težko pleme. Vsa uprava se mora urejevati centralno. Priporoča, da naj Narodna vlada SHS izda konjerejskemu odseku dovoljenje in pooblastilo voditi matične knjige za kobile, in žrebce. Nasvetoval je, naj se vlada naprosi, da nastavi takozvane konjerejske okrožne nadzornike; premovanja se naj nadaljujejo. Dosedaj so k nagradam prispevali dežela, okraj, ministrstvo in zasebniki. Brez premovanja se konjereja ne more razvijati. Častiželjnost in priznanje dvigneta marsikaterega zaspanca. Da so se premovanja res obnesla, nam je pokazala minulosť. Bilo je namreč določeno, da premovanih kobil ne bodo izbirali za vojsko. Marsikateri posestnik si je na ta način ohranil svojo žival, ker je n. pr. prejel recimo le 20 K nagrade. Cela Štajerska je na podlagi teh določil oddala le 4% vsega svojega konjskega materiala; po številu toliko kot cela kranjska deželica. Upravni stroški za premovanje so zaenkrat proračunjeni na 7000 K za nagrade in 2000 K za upravo, tajnika itd.

Narodna vlada namerava oddati mrzlokrvne žrebce v zasebno oskrbo, vročokrvne plemenjake (okoli 30) pa pustiti na sedanjih postajah, če je treba skozi celo leto. Mrzlokrvne žrebce je kakor hitro mogoče prevzeti. V Gradcu, kjer stoje žrebci (okoli 100), primanjkuje že sena in ovsa. V dopolnitev moramo računati letno na 12 do 14% izgube pri žrebcih. Priporoča, da se letos nakupiti pri posestnikih 10 do 12 najlepših žrebcev. Plemenjaki naj se pasmi primerno razdele po deželi. V Ljutomerski okraj naj se pridele vročokrvni, v Rače pri Pragerskem mrzlokrvni žrebec.

Glede vročokrvnih žrebcev je namera, da se jih opusti. Rissmanit je proti temu. Potomci naših kobil, zaskočenih po vročokrvnih žrebcih, so bili dosedaj najboljši material države. Nemška Avstrija ne bo redila vročokrvnih konjev, ker nima za to potrebnih predpogojev. Reja naših spodnještajerskih konj je bila tako slabeča, da so si v zadnjem letu tri Ljutomerske kobile v Avstriji stekle tretje in četrto darilo. Tu ne gre za šport, temveč za narodno-gospodarsko premoženje. Na Gorenje Avstrijskem in v drugih bogatih deželah so naši vročokrvni konji, požlahtnjeni z ameriškimi krvjo, priljubljeni in iskani, ker so pač za delo in istočasno tudi za tek; dopoldne dela na polju, vozi gnoj in drva, popoldne bo delal čast vsaki grofovski kočiji.

Za izboljšanje krvi potrebujemo ameriške dirkače, in sicer za Ljutomerski okraj tri žrebce, za bre-

žiški okraj enega. Uspeh ne more izostati. Lani je dobil Ljutomerski okraj pri različnih tekmah okoli 35.000 K; boljše plemenske kobile so se oddajale po 15 do do 18.000 K, srednje vrste so dosegle brez posebnega prigovarjanja do 10.000 K. Vsled tega ne smemo biti ozkosrčni. Priporoča, da se naprosi Narodno vlado, da nakloni konjerejskemu odseku letnih 9000 K za premovanje, kakor je bilo že prej omenjeno in 15.000 K za dirke in nagrade.

Da dobimo svoje žrebce iz Gradca v Jugoslavijo, se je ukrenilo že potrebno. Amerikanskih dirkačev bo težje dobiti, ker niso last kmetijskega ministrstva, temveč dunajskega dirkalnega društva. Priporočljivo bi bilo najeti žrebca dirkača, ki stoji pri Wildonu, za katerega bi znašala letna najemnina 3000 K. Ako ta žrebec uplemeni 70 do 80 kobil (po 20 K), bi se najemnina znižala na 1600 K. Govornik je priznal, da so se podpore večkrat prej zlorabljale, vendar je treba priznati, da je v naših razmerah pri dirkah nemogoče izhajati z manjšimi podporami in sredstvi.

Končno je toplo priporočal smoteno razdelitev žrebcev po krajih, ki odgovarjajo pasmam dotičnega okoliša. Obljubil je tudi v bodočnosti podpirati konjerejski odsek s svojimi izkušnjami in nasveti.

Mnenje o belgijskih in noriškimi žrebcih je pri nadaljnjem razmotrivanju različno. Nemški Štajerci so v Gradcu obdržali zase vse žrebce noriškega plemena. Blago, ki je ostalo, ni po izreku poročevalca Kolariča najboljše kakovosti. Zaenkrat se bo treba pač zadovoljiti stem, kar dobimo v Gradcu. Sicer je pa vedno bolje lep belgijec nego slab noričan in narobe. Središčani so imeli vedno lepe konje in so ravno z noriki dosegli prav lepe uspehe. Vsekakor pa bo ob razdelitvi žrebcev upoštevati, da ne postavimo v kraje z noriško pasmo belgijskih plemenjakov in obratno.

Predlagal je, da se prične z licenciranjem žrebcev takoj drugo leto. Ker se do danes ni oglasilo zadostno število vzdrževalcev žrebcev, se naj žrebci iz Gradca nastanejo v Ormožu. V Gradcu nam računijo za oskrbo dnevno po 15 K. Vzeti pa moramo one žrebce, ki so nam jih pustili nemški Štajerci, četudi morda ne bodo najboljši. Imeti pa jih moramo, ker ne kaže pustiti konjerejcev brez žrebcev.

Sprejel se je predlog, da se zaprosi Narodna vlada, da dovoli za sedanji čas draginje za vsakega mrzlokrvnega žrebca po 1200 K letne podpore, 20 K skočnine od kobile poleg drugih navadnih pogojev.

Nadaljnega razpravljanja o različnih važnih vprašanjih konjereje so se udeležili razni konjerejci, med njimi komisar Brenčič, živinozdravnik Hinterlechner, posestniki Pečnik, Kolarič, Bedanič in drugi.

Vse dopise, tičoč se konjerejskega odseka, nastavljanja žrebcev itd. je naslavljal na gospoda veleposestnika Lovro Petovarja, Ivanjковci pri Ormožu, Štajersko.

Kmetijski pouk v ljudski šoli.

V novejšem času se je tudi pri nas začelo razpravljati o kmetijskem pouku v ljudski šoli. Nekateri so za to, drugi zopet proti. V naslednjem podam kratko poročilo o kmetijskem pouku v ljudski šoli na Francoskem.

S postavo z dne 16. junija 1879. se je uredil in organiziral kmetijski pouk za vsak departement (podoben našim okrajnim glavarstvom) in obenem za vsako občino

posebej. V departementu izvršuje pouk kmetijski potovalni učitelj, v občini pa ljudskošolski učitelj, ki je bil poprej na učiteljišču učenec kmetijskega potovalnega učitelja.

Kmetijski pouk v ljudski šoli ima namen omejiti izseljevanje kmetskega ljudstva v mesta in tujino, torej obdržati kmetijske otroke domačiji. Učitelj si prizadeva s primernimi pripovedkami in prigodbami iz kmetskega življenja vzbuditi v deci ljubezen do rodne grude, ki naj bi jo ti vedno bolj cenili, ljubili, spoštovali in boljše obdelovali.

Kmetijski pouk obiskujeta samo zadnja dva letnika. Pouk ne stavlja velikih zahtev na spomin otroka, pač pa na njegov razum. Opirati se ima predvsem na vsakdanja kmetijska dela, in sicer v vsakem letnem času na ista, ki se ravno tedaj opravljajo. Otrokom se kmetijstvo razlaga na znanstveni podlagi, in sicer potom pogovorov, razgovorov, vprašanj in odgovorov, zakaj se vsako delo opravlja tako in ne drugače.

Vse, kar kmet boljše zna kot učitelj, o tem ni treba poučevati v šoli.

Kmetijski pouk v ljudski šoli ima namen pripravljati otroka, kako se naj pozneje uči, naj že bo na kmetijski šoli ali doma na posestvu, kmetijstva, ki ga naj preživlja in mu donaja čim več haska in dobička. Vzbuditi mora v otroku veselje do bodočega poklica. Tega pa pridobi le tisti, ki svoje delo zapopade in dobro razume.

Nadaljna naloga učitelja je, otroka poučiti o gotovih strokovnih izrazih vsaj toliko, da v poznejšem življenju s pridom čita strokovne časopise, knjige, se udeležuje kmetijskih poučnih govorov in tečajev. Kako težavno je za kmeta, ki sliši pri govoru — dušik — pa ne ve, kaj je to. Potovalni učitelj pa tudi ne more v eni ali dveh urah razjasniti poslušalcem take besede, za kar je potrebno daljšega in precej temeljitega ter obširnega pouka.

Ker je treba deci tudi nekaj praktičnega, nazor-nega pouka, obiskuje učitelj z njimi najbolj urejene kmetije v bližini in okolici. Tam deca primerja kakšne kmetijske naprave so tu in kakšne so doma, kako se kmetijsko delo opravlja tu in kako doma.

Kmetijski pouk v ljudski šoli ima na vsak način nekaj pomena. Uspeh seveda je popolnoma odvisen od zmožnosti učitelja. Preden pri nas vpeljemo tak pouk moramo najprej skrbeti za primerno strokovno izobrazbo našemu učiteljskemu naraščanju na učiteljišču.

Goričan.

Kaj je z vojnim posojilom?

O tem vprašanju se ugiblje v vseh krogih in tudi med kmetovalci, ki so podpisali precej vojnega posojila. Pravega odgovora na to vprašanje v zamotanih razmerah, ki so v vseh državah, nastalih iz stare Avstro-Ogrske, ni pač nihče v stanu dati in kdor bi hotel kaj določenega odgovoriti, bi bil le prerok, čegar besede bi bile brez vsakega pomena.

Precej nepristransko obravnava zadevo naših skupnih vojnih dolgov državni svetnik nemške Avstrije Emil Kraft, ki je v finančnih zadevah strokovnjak. Kaj ta strokovnjak misli o skupnih naših vojnih dolgovih, med katere ne spada samo vojno posojilo, ampak tudi naš papirni denar, je posneti iz naslednjega iz- vlečka njegovega spisa.

„Zadnja vez, ki veže dežele stare Avstrije in Avstrije z Ogrsko, so dolgovi, posebno vojni dolgovi. Nobena novih držav se ne bo mogla odtegniti učinku teh dolgov in vsak poizkus, odvaliti jih na druge, se bo ponesrečil in prizadet bo tisti, ki deloma ali sploh noče prevzeti dela teh dolgov na svoje rame, prav tako kakor tisti, ki mu jih hočejo naprtiti. Tudi se ne da tako lahko ločiti narodno gospodarstvo od financ, ker je oboje v preveč tesni zvezi. Telo stare Avstrije je mrtvo, toda vojni dolgovi vendar rasejo naprej. Dočim so znašali vojni dolgovi 31. dec. 1914 K 5.044,746.900.—, so narastli do 19. dec. 1918 že na „ 75.236,173.176.25.

Kako je ta dolg rasel, se ob kratkem ne da povedati. Zanimalo bo pa marsikoga, iz katerih postavk sestoji skupni dolg od 18. decembra 1918. Te postavke so:

Vojna posojila	K 35.037,603.300.—
Inozemski dolgovi	„ 3.461,543.134.20
Avstrijski konsorcij	„ 7.212,238.590.05
Avstro-Ogrska banka	„ 29.524,788.152.—
Skupaj	K 75.236.173.176.25

Ako se odračuni skupno vojno posojilo, postanejo druge postavke bistveno drugačne. Tudi se bodo dale popraviti pri obračunavanju med posameznimi državami.

Vse časopisje piše o tem, kako naj bi se prevzel ta skupni dolg in vsakdo čuti, kako je vsak sam, njegova družina, njegov obstanek in življenje zvezano s temi številkami.

Glavno vprašanje je pač, na kakšno stališče se bodo postavile države, ki so udeležene pri tem dolgu. Govor češkoslovaškega finančnega ministra je napravil precej vznemirjenja. Vendar pa se ne da trditi, dasi je ta država že na jasnem glede svojih ciljev. Približno razvidimo stališče te države, ako pogledamo vprašalno polo, ki jo je poslala na udeležene banke. Odstavek I. se peča z načrtom ločitve od Avstro-Ogrske valute. Odstavek II. razmotriva ureditev prihodnje valute, izboljšanje stare valute in kako naj se odmerijo terjatve v novi valuti. Tudi govori o znižanju vrednot. Odstavek III. vprašuje, kako bi se izvršila likvidacija avstrijskega (ogrskega) vojnega dolga. 1.) Ali naj se dela razloček med dolgovi, nastalimi pred vojno, in med dolgovi, nastalimi med vojno? 2.) Ali bi se izplačalo dolgove konvertirati? 3.) Ali je mogoče, da se vojno posojilo sploh ne prevzame in razveljavi? 4.) Ali bo potrebno, postopati potom pogodb? 5.) Ali bi bilo mogoče in umestno, da se vojni dolgovi, ki odpadejo na Češkoslovaško državo, odločijo in kako? Ali bi bilo umestno, da se izda amortizacijska nota? Ali bi bilo potrebno, da se vodi z drugimi državami skupna likvidacijska masa? Člen IV. se peča z vprašanjem, ali naj se smatra likvidacija državnih dolgov in valute kot del *ene*ga načrta. Dalje vprašuje: *Ali ima naš načrt tako velik pomen, da je pri njega rešitvi predvsem upoštevati socialno pravičnost?*

Če bi hotel odgovoriti na vsa ta in nadaljna vprašanja, bi moral napisati cele knjige. Pečati pa se hočem s poslednjim vprašanjem. Da ne nastane neizmerna beda, mora na vsak način odločati *socialna pravičnost*. Brez te bi nastala beda ne samo v državah, ki so se odtujile od Češko-slovaške države, temveč tudi v tej sami. Ako se vojna posojila sploh ali le deloma ne pripoznajo, nastane državni bankerot. Državni bankeroti ne nastanejo, ako država ne more plačati, temveč ako noče plačati, kajti na vse zadnje ima vsaka država toliko bogastev in sil, da skoraj zmeraj lahko

plača. V tem slučaju delujejo seveda deli bivše države kot pogojni pravni nasledniki, imajo morda po ločitvi neenake dolžnosti, toda prav gotovo enake interese, namreč, da ščitijo upnike, ki so do 95 % državljani. Ako bi se ne pripoznal tudi samo del vojnega posojila, bi to vseeno vplivalo na dolg pri Avstro-Ogrski banki, na vrednost bankovcev in na valuto. Češke banke in zavarovalnice, bolniške blagajne itd. bi bile gotovo preobčutno prizadete.

Zgodilo bi se tisto, kar se zgodi pri vsakem večjem državnem bankrotu, pa naj nastane iz kakršnegakoli vzroka. Kadar se poderejo vrednote, se začno množiti samoumori, banke ustavijo plačila, trgovci ne morejo plačevati računov in demoralizacija naroda rase. Nova država začenja življenje z nasiljem na lastnih državljanih, kar se pozna še desetletja in desetletja in se ne da tako hitro popraviti. To je prav tako, kakor če bi država napovedala vojno svojim lastnim državljanom in državam, ki je bila z njimi prej zvezana in ki hoče z njimi pozneje živeti v miru in prijateljstvu. Čeprav posamezna država ne izgubi svojega kredita, dasi je spravila ostale avstrijske države v bankrot, pa neizmerno oslabi blagostanje svojega lastnega prebivalstva. Ravno Čehi imajo svoja podjetja samo deloma na domačih tleh, ostala pa so v nemški Avstriji. Polom, ki nastane v drugih državah za vojno posojilo, se pojavi doma kot padec valute, prizadeta pa so vsa podjetja, ki imajo svoj sedež na Dunaju, obrat pa se vrši na Češkem, ker so v vojno posojilo založila milijarde.

Zato je samo ena rešitev, namreč, „da se vodi z drugimi državami skupna likvidacijska masa“ in da se razdele bremena po vrednosti premoženja in številu prebivalstva. To je edina pot v blagor vsem—zmagovalec in zmagancem—vsaka druga drži v pogubo.

Vse naše države, nastale na tleh stare Avstrije, imajo dele svojega premoženja v sosednji državi, ki je bila prej del celote. Nihče ne more delati krivice, ne da bi jo moral tudi trpeti, samo vzajemen in sporazumen obračun more dovesti do poštene poravnave in obvarovati prebivalstvo bede in pogube.

ZADEVE in NAREDBE

Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Promet s plemensko govejo živino in z govejo živino v gospodarske namene

je bil z naredbo Narodne vlade SHS v Ljubljani, št. 205. z dne 16. decembra t. l. (Uradni list XXV) proglašen za prostega. Samo nakup, oziroma odprodajo te vrste živine je bilo treba naznaniti zaupniku vnovčevalnice za živino za tisti okraj. Kakor pa se sliši, zlorablja nekateri zaupniki to naredbo na ta način, da zahtevajo od lastnikov take živine za dovolitev za odprodajo po 50 K in še več od glave. Nedopustno je, da poizkušajo na tak način izkoriščati in neupravičeno izrabljati naredbe Narodne vlade v svoje namene. Zaupniki nimajo niti najmanjše pravice, da bi od lastnikov živine zahtevali kakršnokoli odškodnino v ta namen. Lastnik je dosedaj imel le dolžnost, da je naznanil odprodajo ali nakup plemenske živine, nikakor pa mu ni bilo treba prositi za dovolitev, da bi jo nakupil ali odprodal. Vsi taki brezvestni zaupniki morajo vrniti vse zneske, ki so jih neupravičeno zahtevali ob izvrševanju te naredbe. Da se prepreči nadaljnja zloraba te naredbe, je Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za kmetijstvo,

črtala točko glede naznanila zaupniku vnovčevalnice za živino, oziroma županstvu, da odslej ni treba nikomur več naznanjati odprodajo ali nakup plemenske živine, razen kolikor se tiče predpisov glede živinskih potnih listov, ki ostanejo še vedno v veljavi.

* * *

Razglas o naznanilu in klasifikaciji konj, nadalje o naznanilu vozil.

A. Naznanilo konj.

Narodna vlada SHS, poverjeništvo za narodno brambo, je odredila z razpisom z dne 23. decembra 1918., št. 1226/II. v. o., da se bo vršila za mestno občino ljubljansko v prvih mesecih leta 1919. klasifikacija konj, katere dnevi se objavijo pozneje.

Zato se pozivljajo posestniki konj, naj do dne 10. januarja 1919. naznanijo mestnemu vojaškemu uradu (Mestni dom) število in vrsto svojih konj.

Izpremembe v stanju konj, ki se primerijo v času od naznanila do klasifikacije, je takoj naznaniti mestnemu vojaškemu uradu. Za naznanila konj in voz služijo naznanilni listi, ki se dobivajo brezplačno v mestnem vojaškem uradu v Mestnem domu.

Od naznanila so izzeti:

- konji, določeni za osebno rabo tistih oseb, ki v zmislu mednarodnega prava uživajo pravice eksteritorialnosti;
 - plemiski in gospodarski konji državnih kobilarnic;
 - državni konji, potem toliko konj aktivnih častnikov, kolikor so jih dolžni imeti za opravljanje svoje službe.
- Od svoječasnega privoda pred klasifikacijsko komisijo so poleg konj, zgoraj označenih pod a) do c), oproščeni:
- konji neaktivnih pripadnikov oborožene sile v tolikem številu, kolikor so jih dolžni imeti ob mobilizaciji;
 - konji, neizogibno potrebni za prevažanje pošte;
 - konji, neizogibno potrebni za dušne pastirje, zdravnike in živinozdravnike za izvrševanje njih poklica na deželi, toda največ po dva konja;
 - konji, neizogibno potrebni za policijske in zdravstvene namene, nadalje za gasilce;
 - žrebci in kobile, ki se trajno uporabljajo za plemenske namene v zasebnih kobilarnah;
 - licencirani zasebni žrebci;
 - vsi konji, gojeni izključno in trajno za dirkalne namene;
 - tisti konji, ki delajo v rudnikih trajno pod zemljo;
 - konji, ki se zaradi bolezni ali nevarnosti, da ne bi zatrosili kužne bolezni, ne morejo ali ne smejo goniti iz hleva.
 - oni konji, ki v letu klasifikacije še ne dopolnijo četrtega leta starosti (storjeni po 31. decembru 1915.);
 - zelo breje kobile in kobile s sesajočimi žrebeti med šesttedensko dobo sesanja;
 - konji z nastopnimi hibami, zaradi katerih so očitno in trajno nerabni za vsako vojno službo; s srnjim kopitom, z lupino (novo tvorbo kosti okoli členka) in z rakom na kopitu, ako ima ta hiba posledico, da konj vidno in trajno šepa, nadalje s slepoto na obeh očeh, z vrtoglavostjo in s hudo naduho, končno
 - konji, ki so bili pri kaki prejšnji klasifikaciji v istem nabornem okraju klasificirani za »docela nesposobne«.

Dotična oprostilna izpričevala se morajo istočasno z naznanilom poslati mestnemu vojaškemu uradu v Mestnem domu. Konje, ki v letu klasifikacije še ne dopolnijo četrtega leta starosti, je tudi prijaviti in dokaze o tem oprostilnem razlogu priložiti naznanilnici.

Konje, ki so bili do dne 1. novembra 1918. last avstro-ogrske armade ali pa last oseb, ki so spadale k tej armadi, je v naznanilnem listu izkazati posebej. Pri vsakem posameznem vojaškem konju naj se natančno navede, kdaj in kako ga je naznanilec dobil v last. V naznanilne liste je nadalje vpisati one vojaške konje, ki so že prodani, ter pripomniti, kdaj in komu so bili prodani.

B. Naznanilo vozil.

Nadalje morajo do dne 10. januarja 1919. posestniki vozil število in vrsto svojih vozil, določenih za živalsko (konjsko, volovsko, bivolsko, pasjo) vprego, na način, označen pod A., naznaniti mestnemu vojaškemu uradu (Mestni dom), in sicer, ako imajo obenem konje, z uporabo istega naznanilnega lista kakor za konje.

Izpjembe, ki se primerijo v času od naznanila do klasifikacije, je takoj naznaniti mestnemu vojaškemu uradu.

Za izjeme od naznanila veljajo zmiselno oprostilni razlogi navedeni pod A. a) do c), ki, če bi bila prevozila pozvana, istotako opravičujejo oprostitev od prepustitve vozil državi.

Od te prepustitve so poleg teh izvzeta:

- vozila neaktivnih pripadnikov oborožene sile v tolikem številu, kolikor so jih dolžni imeti ob mobilizaciji;
- vozila, neizogibno potrebna za prevažanje pošte;
- vozila, neizogibno potrebna za dušne pastirje, zdravnike in živinozdravnike za izvrševanje njih poklica na deželi, in sicer ne več nego po en voz, končno
- vozila, neizogibno potrebna za policijske in zdravstvene namene, nadalje za gasilce.

Dotična oprostilna izpričevala se morajo predložiti istočasno z naznanilom. Posestniki konj in vozil, ki ne izpolnijo zakonite dolžnosti naznanila konj in vozil, se kaznujejo z globami do 200 K, ob neiztirljivosti z zaporom do največ enega meseca.

Magistrat deželnega stolnega mesta ljubljanskega,
dne 2. januarja 1919.

Naredba poverjenišтва za narodno brambo:

Okrajnim glavarstvom in županstvom glede terjatev proti staremu c. kr. erarju.

K materialu, ki se predloži mirovni konferenci, spadajo med drugim vse terjatve proti staremu c. kr. erarju. Te terjatve obsegajo predvsem:

- 1.) terjatve za še neplačane rekvizicije;
- 2.) terjatve za vojne dajatve.

Da se vse te terjatve zberó čimprej, je treba takoj pričeti z delom. Kar se tiče terjatev za neplačane rekvizicije, so se dali zanje natisniti posebni seznamki (tiskani vzorci), ki se bodo izpolnjevali pri županstvih. Ti seznamki se v nekoliko dneh razpošljejo okrajnim glavarstvom, ki jih potem razdele županstvom. Terjatve, ki izvirajo iz vojnih dajatev, pa je nemudoma po županstvu priglasiti okrajnim glavarstvom, ki potem komisionalno ugotove njih višino. Okrajna glavarstva bodo zbirala vse dotične spise ter jih nato predložile semkaj. Ker se utegnejo pričeti mirovna pogajanja vsak čas, je treba čimprej zbrati vse te terjatve, da more vzeti te spise s seboj naša delegacija na mirovno konferenco.

V Ljubljani, dne 24. decembra 1918.

Poverjenik: *Dr. Fogačnik s. r.*

Civilna obleka črnovojnikov.

Vsi oni črnovojniki, ki so oddali svojo civilno obleko pri bivšem črnovojnem okrajnem poveljništvu št. 27. v Ljubljani in je dosedaj še niso prevzeli, se pozivljejo, naj se čimprej zanjo zglase pri domačem občinskem uradu.

V poštevh prihajajo črnovojniki, ki so služili pri nastopnih črnovojniških krdelih, oziroma oddelkih: 1.) črnovojni pehotni polk št. 27; 2.) črnovojni bataljon št. 14; 3.) 3. in 4. stotnija črnovojnega bataljona št. 29; 4.) črnovojni bataljon št. 134; 5.) črnovojni topniški nadomestni oddelki št. 5/3, 6/3, 7/3, 8/3 in črnovojni topniški nadomestni oddelki; 6.) obmejna stražna stotnija 2/7 v Ronkih; 7.) črnovojne železniške straže v Borovnici, na Jesenicah, v Litiji, v Mojstrani, na Rakeku in v Ronkih; 8.) črnovojna obrežna straža v Porto-Buzu in 9.) nadomestni oddelki bivšega črnovojnega okrajnega poveljstva št. 27. v Ljubljani.

Za civilne obleke padlih črnovojnikov naj se zglase njih zakoniti nasledniki.

V vsakem primeru naj se pri občinskem uradu navede to-le: popolno ime, rojstno leto, domovinska občina, vojaški oddelki, pri katerem je dotični črnovojenik služil; tudi naj se navedejo in opišejo posamezni kosi obleke, nadalje, v čem je bila obleka oddana (n. pr.: v zavojih, kovččkih, nahrbtnikih itd.).

Občinski uradi naj take prijave odpošljejo vojnopolnilnemu poveljništvu v Ljubljani, ki odredi izročitev civilnih oblek občinskemu uradu; ti potem izroče obleko posameznim upravičencem, in sicer proti potrdilu, ki se pošlje vojnopolnilnemu poveljništvu v Ljubljani.

Vojnodopolnilno poveljništvo v Ljubljani.

dne 3. januarja 1919.

* * *

Razglas urada za evidenco konj.

Zadnji čas gonijo mnogi v Ljubljano konje, katere so prevzeli od Narodne vlade SHS. Prav tako se množe prošnje, da bi se smeli konji oddati ali zamenjati. Dokler ne pride v dotično občino klasifikacijska komisija, ki bo vpoštevala take prošnje, morajo ti konji ostati pri doseđanjih gospodarjih.

Ako gospodar ne bi mogel konja vzdrževati dalje, ga mora občina podpirati s krmo ali pa mora konja prevzeti ter ga oddati v rabo in oskrbo drugemu posestniku v svojem okolišu.

Stroške za oskrbo konj, kateri ne ostanejo v lasti doseđanjih posestnikov, določi in izplača komisija. Ozirala se bo na to, v kakšnem stanju so dotični in kako so se uporabljali.

Iz nekaterih krajev prihajajo poročila, da se oddani konji preveč uporabljajo in preslabo hranijo, češ, da jih bo komisija cenila nižje, ako bodo v slabem stanju. Takim posestnikom se konji vzamejo, ne da bi se jim povrnili stroški.

Komisije, katerim bodo dodeljeni zastopniki poverjenišтва za kmetijstvo, nadalje zastopniki politične, oziroma občinske uprave, prično delovati koncem meseca januarja.

Ta razglas je obenem odgovor na razne dopise.

V Ljubljani, dne 3. januarja 1919.

Vojaška evidenca konj v Ljubljani,
Zvezdarska ulica 1.

Naredba poverjenišтва za kmetijstvo:

Promet z govejo živino.

Promet s plemensko govejo živino in z govejo živino v gospodarske namene je v območju Narodne vlade SHS

v Ljubljani prost. Izvažati se sme taka živina iz območja Narodne vlade SHS v Ljubljani samo z dovolitvijo te Narodne vlade. Predpisi o prometu s klavno živino in o živinskih potnih listih ostanejo še nadalje v veljavi; tudi živinski sejmi začasno niso dovoljeni.

Tukajšnja naredba o tej zadevi, št. 205. z dne 16. decembra t. l. (Uradni list XXV), je s tem razveljavljena.

V Ljubljani, dne 30. decembra 1918.

Poverjenik: *Prelat Kalan s. r.*

Naredba poverjenišтва za finance:

O vojaških pokojninah in preskrbninah.

Po obvestilu likvidujočega vojnega ministrstva se bodo vojaške pokojnine in preskrbnine za vojaške osebe, ki prebivajo izven Nemške Avstrije, izplačevale tudi v bodoče do nadaljnjih dogovorov obojestranskih vlad. Izplačevala jih bo pokojninska likvidatura intendance 2. zbora na Dunaju ne glede na državno pripadnost upravičencev.

Poverjenik: *Dr. Kukovec s. r.*

* * *

Izplačevanje vojaških pristojbin za one, ki stanujejo izven Ljubljane.

Vojaškim osebam, še služečim in odpuščenim, ki stanujejo izven Ljubljane, ni treba hoditi po plačo, oziroma odpravnino osebno v Ljubljano, ker likvidatura lahko na kratko vlogo odpošlje denar po pošti.

Na zasedeno ozemlje in s tega v Ljubljano seveda ni mogoče pošiljati niti denarja niti službenih spisov.

* * *

Bivšim vojnim dobaviteljem.

Vse trgovce, industrijalce in obrtnike opozarjam na to, da sedanja vojaška uprava začasno ne izplačuje nobenih zneskov za dobave bivši c. in kr. armadi. Takšne terjatve naj se v zmislu poziva poverjenišтва za trgovino in industrijo v Uradnem listu št. 6. priglašajo edino trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Naredba poverjenišтва za prehrano:

O prometu s teleti in klavnimi prasiči.

Promet s teleti in klavnimi prasiči je v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani odslej prost.

Izvažati se sme taka živina iz območja Narodne vlade SHS v Ljubljani le z dovolitvijo te vlade.

Kontingenti klavnih prasičev, ki jih politična okrajna oblastva na podstavi dotičnih zakonitih določil zahtevajo za preskrbo prebivalstva, se morajo tudi še nadalje oddajati zaupnikom vnovčevalnice za živino in mast.

Določila o najvišjih cenah za teleta in za klavne prasiče, nadalje določila o najvišjih cenah za telečje meso in za prasičjo mast in prasičje izdelke — naredbe z dne 27. novembra 1918., št. 147 (Uradni list št. 14), z dne 1. decembra 1918., št. 168 (Uradni list XVII), z dne 14. decembra 1918., št. 200 (Uradni list XXIV) in z dne 19. decembra 1918., št. 214 (Uradni list XXVII) — ostanejo neizpremenjena v moči.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1919.

Poverjenik: *Dr. Tavčar s. r.*

Naredba poverjenišтва za trgovino in industrijo:

Izvoz vina.

Izvoz vina z vsega upravnega ozemlja Narodne vlade SHS v Ljubljani je splošno in do preklica brez omejitve dovoljen.

V Ljubljani, dne 27. decembra 1918.

Poverjenik: *Dr. Triller s. r.*

Kmetovalci pozor!

Skrbite za varnost svojega papirnega denarja!

Razglas

o žigosanju (štempljanju) bankovcev (papirnega denarja) avstro-ogrskega izvora.

Naredba poverjeništev za notranje zadeve in za finance.

Vsak avstro-ogrski bankovec, ki do vstetega 20. t. m. ne bo ožigosan (štempljan), izgubi vsako vrednost.

Žigosanje bankovcev se vrši za vse posestnike papirnega denarja v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani od ponedeljka 13. t. m. do vstetega ponedeljka 20. t. m.

Žigosanje oskrbe ali denarni zavodi, glavarstva, občine ali v to pooblašene delniške družbe, zadrage, društva, hranilnice ali v Ljubljani posebne, v to sestavljene komisije.

Pozivljamo kmetovalce zaradi njih lastne udobnosti, da svoj papirni denar prineso najkasneje do 20. januarja 1919 h kakemu denarnemu zavodu in ga tamkaj nalože, ker bodo ti zavodi peverjeni jim denar sami ožigosali ali ga pa pri zavodu zamenjali za že ožigosanega.

Kdor se noče poslužiti tega pota, mora prinesiti ves svoj papirni denar komisiji svojega okraja ali na občino, da se ga tam ožigosa.

Po 20. januarju t. l. državne in druge blagajnice javne uprave nežigosanih bankovcev ne bodo več sprejemale v plačilo, niti jih zamenjavale v novce nove zakonite veljave, čim se ta uvede.

Vsak bankovec dobi uradni pečat, bankovci od 10 kron in višje pa tudi številko uradnega zapisnika.

Bankovce po 1 in 2 K se kar prinese h komisiji, ji pove koliko jih je (komisija jih prešteje) nato jih komisija po izdanih navodilih vpiše, ožigosa (štemplja) in izroči prinesitelju nazaj.

Enako je postopati z višjimi bankovci (po 10 K in več), ako jih stranka ne prinese več nego vsega skupaj dvanajst, najsi bodo vsi iste vrednosti ali pa razne, samo da jih ni vsega skupaj več nego 12.

Kdor prinese več nego 12 bankovcev po 10 K ali višje vrednosti, mora pa obenem komisiji prinesiti posebno prijavo, v kateri so vsi bankovci po številu vsake vrste, po skupni vrednosti vsake vrste in po celotni vrednosti vseh bankovcev skupaj vpisani.

Tiskovine za take prijave se bodo oddajale po 5 vin. pri političnih oblastih I. instance in pri komisijah za žigosanje. Obrazec je izpolniti v zmislu pouka na zadnji strani.

Natančnejša navodila, kako je pri tem postopati, so razvidna iz naredbe Narodne vlade SHS v Ljubljani, iz dnevnega časopisja in iz tova devnih razglasov.

Kmetovalci se opozarjajo še enkrat, da izgubi ves papirni denar, ki ne bo ožigosan (štempljan) do 20. t. m., vsako vrednost in ga nobena javna blagajna v Jugoslaviji ne bo več sprejemala.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na slovo kmetijske družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se navedeno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejša došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 1. Ker imam le malo sodov, sem letos spravil zmlete hruške in gnila jabolka v vinski sod, da jih pripravim za kuhanje žganja. Ali se vinski sod navzame duha po sadju in ali pri tem izgubi vinski duh? Kako se odpravi slab duh po sadju iz vinskega soda? (R. N. v Ž.)

Odgovor: To je gotovo, da bo vinski sod dobil vonj po sadni drozgi in to tembolj, ker je bila napravljena iz gnilih jabolk. Če hočete na ta način pokvarjen sod zopet popraviti in pripraviti za vino, boste imeli stem veliko posla. Tak onesnažen sod morate najprej dobro oprati z mrzlo vodo, da se izperejo tiste snovi, ki so raztopljevne v mrzli vodi. Potem ga morate dobro očistiti z vrelo vodo, v kateri ste raztopili primerno množino sode. Ker se pa slab vonj po sadni drozgi vpije v sodov les, je treba še drugih pripomočkov, da se ga odpravi. Najbolje je tak sod naposled oprati z žvepleno kislino, da se ta duh popolnoma uniči. Dobro je pa tudi, ako sod preparite s paro, ki mora najmanj eno uro učinkovati na les, da izloči iz njega vse tvarine, ki dajejo sodu slab okus. Slednjič morate sod oprati z zavrelico vinskih tropin, ki dajo lesu zopet duh po vinu. Le na tak način bo možno pripraviti sod zopet poraben za vino.

Vprašanje 2. Imam velik hlev, ki so ga preteklo zimo vojaški konji okužili z garjami. Svoje konje sem dal v manjši hlev, da sem iz velikega odpravil nesnago in uničil garje. Koliko časa naj bo hlev prazen, da izginejo garje? (A. P. v R.)

Odgovor: Garje se ne dajo tako hitro uničiti sameodsebe, kajti jajčeca ostanejo celo dve do tri leta žive in se pozneje, ko dobijo ugodna tla, zopet razvijajo in razpasejo na konjih. Če hočete hlev popolnoma očistiti od garji, Vam ne preostane drugega, kakor da ga razkužite. To dosežete najlažje na ta način, da ves hlev in vse predmete, ki se nahajajo v njem, namažete s kakim razkuževalnim sredstvom, kakor n. pr. s kreolinom, lizolom, sveže ugašenim apnom in podobnim. Natančnejša navodila, kako imate pri tem postopati, najdete v lanskem »Kmetovalcu« ali pa v Gospodarskem navodilu št. 63. »Garje pri konjih«.

Vprašanje 3. Pred 10 leti so pri meni murke (kumare) rodile prav lepo. Bile so mi pa na njivi ukradene. Od tistega časa mi nočejo roditi več tako kakor prej, ostanejo drobne kakor jabolka, četudi jim dobro gnojim. Premenil sem seme, pa tudi to ne pomaga. Ljudje pravijo, da je vzrok slabemu uspevanju ta, ker so mi bile svojčas ukradene. Zakaj kumare tako slabo uspevajo? (R. M. v Sv. J.)

Odgovor: Iz dobrega, zdravega semena prvovrstnih kumar, ki se jih naj goji v rahli, dobro gnojni zemlji, v kateri so dani vsi pogoji za dobro uspevanje te vrste zelenjave, bodo vedno zrasle rastline s primerno velikim in okusnim sadom. Vzroki, zakaj so pri Vas pred 10 leti kumare tako dobro obrodile, pozneje pa ne več, so lahko zelo različni. Kumare, kakortudi razne druge rastline se lahko križajo med seboj. Iz semena takih križank zrastejo

rastline, katerih lastnosti so navadno v sredini med onimi križanih rastlin. Mnogokrat pa prehaja ena ali druga lastnost n. pr. ona velikosti do posebnega izraza in tedaj rodijo rastline lahko zelo velik sad. Ta lastnost se tuptatam poseduje ali pa tudi ne, in tedaj izgine pri potomcih ter nastopi zopet v navadni obliki. Mnogokrat rodi seme, ki ga dobimo iz kakega tujega kraja, prvo leto prav lep sad, drugo leto pa postane ta že mnogo manjši. Pripeti se tudi, da dobe rastline za svoj razvoj v nekaterih letih posebno ugodne pogoje, vreme, gnoj, vlažnost in rodijo posebno obilno in dajo izredno lep sad. Še drugi vzroki znajo biti, ki jih ni vedno mogoče natančno določiti in ki povzročajo, da posamezne vrste rastlin ono leto obrodijo zelo bogato, drugo leto dajo zopet čisto navaden ali še slabši plod. Strokovno neizobražen kmet si ne ve tolmačiti ta zanj nenavaden pojav, pa ga išče tam, kjer se mu zdi najbližnji. Gotovo pa ni vzrok ta, da odslej ne rodijo kumare več v taki meri, ker so Vam bile pokradene, ampak so to le vraže, katere zatirati je dolžnost kmetijskega časopisja.

Vprašanje 4. Iz česa se izdeluje dušičnato gnojilo - amonijev sulfat? (T. F. v L.)

Odgovor: Amonijev sulfat se proizvaja kot postranski izdelek v plinarnah in tvornicah za sodo in koks. Plin, katerega rabimo za razsvetljavo, dobivamo iz premoga na ta način, da s slednjim napolnimo posebne posode (retorte), v katerih premog pod vplivom visoke toplote razpade v posamezne kemične spojine in zmesi. Pri tem se tvorijo različni plini, iz katerih sestoji plin, ki ga rabimo za razsvetljavo. Ker je ta v začetku napolnjen z amoniakom, se ga vodi skozi vodo, katera pogoltne amoniak. Amoniakovo vodo, ki jo na ta način dobimo, pustimo vreti. S tem izpareva iz te amoniak, ki se odvaja v žvepleno kislino, kjer se zveže v spojino amonijev sulfat, ki tvori male kristale, sivozelene barve. Ta sulfat se suši v primernih sušilnicah in nato porabi kot dušičnato gnojilo, katero se trosi jeseni, in sicer le del za gnojenje določene množine, dočim se ostali del raztrosi zgodaj spomladi. Amonijev sulfat obsega 20—21 % dušika in sme imeti le neznatno množino rodanovega amonia, kajti slednji je za rastlinstvo hud strup.

Vprašanje 5. Ker mi primanjkuje ovsa, vprašam, ali je krompir primerno krmilo za konje? (A. P. v G.)

Odgovor: V splošnem ne velja krompir kot primerno krmilo za konje, ker obsega premalo redilnih snovi in torej ne daje živali tiste moči in vztrajnosti, kakršno opažamo po krmljenju z ovsem. Po krompirju se konji sicer rede, postanejo pa za delo vsekakor manj sposobni, ker se prehitro utrudijo in se preveč poté. Nikakor pa ne smemo krompir, če ga pokladamo v primerni množini, kot krmilo za konje popolnoma zavreči. Pokladamo ga seveda surovega in kot tak je zelo sočnat in draži delovanje želodčnih in črevesnih žlez, da proizvajajo večjo množino za prebavljanje potrebnih sokov. Vrhutega more deloma nadomestiti tudi oves. Krompir je pokladati skupno s senom in z rezanico. V to svrhu ga je očistiti od prsti, in nato dobro oprati. Neposredno pred krmo ga je razrezati in ga zmešati z ostalimi krmili. Nikakor pa se ne sme narezati za daljšo dobo, ker drugače podlega plesnobi, ki škoduje telesu. Dnevno se lahko podaja odraslemu konju 4—6 kg surovega in nadrobno razrezanega krompirja. Seveda je treba žival na to množino le polagoma navaditi.

KMETIJSKE NOVICE.

Petindvajsetletnica. Kmetijska podružnica v Mošnjah pri Radovljici je obhajala preteklo leto petindvajset-

nico obstoja. Ustanovila se je namreč 28. septembra 1893. vsled prizadevanja takratnega župnika Franca Kumra. Takrat je štela 26 udov. Njen vpliv se zelo pozna na razumnem in naprednem kmetovanju občanov. Nabavila si je več strojev, ki jih udje pridno rabijo, in ima tudi lastno shrambo v gasilnem domu. Vseh 25 let so bili udje sledeči posestniki: Ivan Resman, Franc Resman, Janez Prešern, Matevž Avsenek, Matevž Jerina, Lorenc Nastran, Andrej Globočnik in Jože Kleindinst.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.

V a b i l o.

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Cerknici, ki bo 2. svečana 1919. v kaplaniji v stari šoli ob treh popoldne po krščanskem nauku.

S P O R E D:

1. Poročilo podružnice.
2. Pregledovanje računov.
3. Vpisovanje novih udov.
4. Pobiranje udnine za l. 1919.
5. Slučajnosti.

CERKNICA, 12. prosinca 1919.

Matija Obreza, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Mostah, ki bo v nedeljo, 26. januarja t. l. točno ob polštirih popoldne v Žejah št. 12.

S P O R E D:

1. Volitev načelnika in odbora za dobo treh let.
2. Pregled računa za l. 1918.
3. Ureditev porabe podružničnega orodja.
4. Sprejem novih udov.
5. Razni pogovori in nasveti.

Za načelnštvo: Josip Hočevar.

V a b i l o.

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Šmartnem pri Litiji, ki bo v nedeljo, 26. januarja 1919. ob poltreh popoldne v „Društvenem domu“ v Šmartnem.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnštva.
2. Račun za l. 1918.
3. Volitev odbora.
4. Slučajnosti.

Opomba: V slučaju nesklepnosti, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

L. Hostnik, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Lescah, ki bo 26. prosinca t. l. ob treh popoldne v hiši načelnika v Hlebcah.

S P O R E D:

1. Odobritev računov za l. 1916., 1917. in 1918.
2. Volitev načelnika in odbora.
3. Skupna naročitev apnenega dušika.
4. Prodaja gnojničnega voza.
5. Raznoterosti.

Opomnja: Če bi ob določenem času ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

F. r. Derling, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Boh. Bistrici, ki bo 12. sušca 1919. ob poldevetih popoldne v sobi načelnika.

S P O R E D:

1. Predložitev računa za l. 1917/18.
2. Volitev načelnika in odbora.
3. Slučajnosti.

Pripomba: V slučaju nesklepnosti, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

Boh. Bistrica, 31. decembra 1918.

Frančišek Arh, načelnik.

V a b i l o

k ustanovnemu zborovanju nove podružnice Slovenske kmetijske družbe, ki bo dne 9. sušca t. l. ob devetih popoldne v ljudski šoli v Št. Jurju ob Južni žel.

S P O R E D:

1. Poročilo dosedanjega načelnika.
2. Volitev načelnika in odbora.
3. Predavanje.
4. Slučajnosti.

Za slučaj nesklepnosti v določenem času, se vrši pol ure pozneje drugo zborovanje, ki bo sklepalo ob vsakem številu navzočih udov.

Št. Jurij ob J. ž., 7. januarja 1919.

J. Belle, načelnik.

Razglas

o sprejemu gojenk v kmetijsko gospodinjstvo šolo Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani.

S 15. februarjem 1919 se otvori sedemnajsti tečaj gospodinske šole, ki bo z ozirom na sedanje razmere, ker so bili šolski prostori zasedeni po vojaški bolnici, trajal le 7 mesecev.

Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom ž. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem soplepju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično kuhanje, šivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, t. j. sploh za vse, 150 K, ali za ves tečaj 1050 K. — Vsaka gojenka mora po možnosti imeti s seboj naslednjo obleko in perilo: Vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 župnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika. Nadalje perila za posteljo: dva para rjuh in dve prevleki za blazine. Če ima katera več obleke, jo tudi lahko vzame s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinsko šolo, morajo:

1. dovršiti 16. leto; le izjemoma, v posebnem ozira vrednem slučaju se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

vsaj do 1. februarja 1919.

Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani.

Pri sprejemu gojenk v gospodinsko šolo se bodo oziralo po možnosti na prošilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebno z ozirom na namen gospodinske šole same le omejeno.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1918.

Glavni odbor Slovenske kmetijske družbe.

Predsednik: Kalan I. r.

Gener. ravnatelj: G. Piro I. r.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na 1/2 strani 160 K, na 1/4 strani 90 K, na 1/8 strani 40 K in na 1/16 strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnik naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1919. Letnik XXXVI.

Tržna poročila.

Naredba 43. poverjeništvu za prehrano.

Žitni zavod v Ljubljani bo plačeval odslej kmetovalcem za oddano žito, fižol in krompir naslednje prevzemne cene za en kilogram:

pšenica	1.-
raž.	1.-
ječmen	1.-
oves	1.-
koruza	1.-
ajda	1.-
fižol	2.-
krompir	2.-

Te cene veljajo le za zdravo blago, ki se odda prostovoljno. Za blago, ki se odvzame s silo, se zniža prevzemna cena za 50 %.

Dosedanje prevoznice za pošiljanje žita, mlinjskih izdelkov, sočivja in krompirja se razveljavljajo; odslej veljajo le prevoznice, ki jih bo izdajal žitni zavod v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1918.

Naredba poverjeništvu za prehrano glede cen živilom.

Za žitni zavod v Ljubljani se določajo naslednje oddajne cene: 1 kg krušne moke 1 K; za 1 kg otrobov 20 vin.; za 1 kg ovsene oblode 50 vin.; za 1 kg vseh drugih mlinjskih izdelkov 2 K; za 1 kg fižola 2 K 50 vin.; za 1 kg krompirja 60 vin. Pri nadrobni prodaji se smejo zaračunavati pribitki do 10 odstotkov. — V Ljubljani, dne 15. nov. 1918.

Najvišje cene za klavno goved.

Za klavno goved in za teleta se določajo nastopne najvišje cene za kilogram žive teže:

Voli:	
I. kakovost	K 4-50
II.	4.-
III.	3-75
IV.	3-50

Krave:	
I. kakovost	K 4-10
II.	3-70
III.	3-50
IV.	3-30

Telice in biki:	
I. kakovost	K 4-30
II.	4.-
III.	3-70
IV.	4-30

Teleta:	
I. kakovost	K 6.-
II.	5.-

Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 27. novembra 1918.

Poverjenik: Dr. Ivan Tavčar s. r.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Geršak & Co., Ljubljana Kongresni trg 10. 119

Vol, močan se zamenja za kravo mlekarico. **Krava** se tudi kupi. Župnišče Begunje, Gorenjsko. 206

Tri piemenske bike dve leti stare, licencirane, lastne teje ima naprodaj župnišče v Semiču. 210

Trinajst mladih prasičkov po 7 tednov starih imam za prodati. Cena po dogovoru. Janez Grašič, pos. v Strahinju, št. 41, pošta Naklo. 209

Sto hl vina in 150 l slivovke prodaj župnišče v Semiču. 211

Viničarja neozjenjenega, sprejme takoj I. Globočnik, Krško. Hrana in plača po dogovoru. 215

Žagarja ki se razume tudi pri mlinu, sprejemem v službo. Več se izve pri Mišavcu, Doljenjavo, pošta Cerknica. 216

Mlin za mlenje žita je naprodaj. Apolonija Vovk, Jesenice. 217

Grenko sol, mizarski klej, strešno lepenko, karbolinaj, pocinkano žico, pocinkano žično mrežo, portlandcement in razno železnino nudi A. Sušnik, trgovina z železnino, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 219

Deklo za kmetijska dela, staro od 18 do 50 let in enega dečka v starosti od 12 do 18 let želim vzeti v službo. Plača po dogovoru. Prodajam pa dobre stalle za platno delati. Ponudbe je pošiljati pod „Labka služba“ pošto ležeče Radovljica. 1

Učenca, pridnega in močnega s popolno oskrbo, ali pa poštenega pomagada sprejme v mlinarsko obrt Alojz Kupec, umetni mlin Sv. Pavel pri Preboldu. 2

Žive čebele v kranjskih panjih in roje kupim po najvišji ceni. Amerikanske gerstungove in dunajske panje izdelujem po dogovoru. Miloš Schmiedhofer, Hom pri Poljani pošta Prevalje, Koroško. 3

Plemensko svinjo 12 tednov brejo, H3-schöve pasme, ima naprodaj Val. Pogačnik, Dobropolje 1, p. Brezje, Gorenjsko. Cena po dogovoru. 4

Krava, 4 l. stara, ki ni breja in psica se prodaj. Več pove, če se pošlje znamka za odgovor Jan. Stele, Zalag, žel. postaja. 5

Lepo kobilu prodam ali zamenjam za kravo. Janez Heberle, posestnik, Studenčice št. 2, pošta Lesce, Gorenjsko. 6

Dva parizarja, ene žlafe in en samski voz prodaj Angela Zima na Dovjem št. 24, Gorenjsko. 7

Nov bencin motor še nerabljen in nepostavljen na 4 do 5 konjskih sil ima naprodaj za ceno po dogovoru Janez Rode, Žiče 15, pošta Radomlje. 8

Bnojnična sesalica (pumpa), že rabljena, pa še dobro ohranjena se kupi. Ponudbe na Franc Kalan v Žirovnici na Gorenjskem. 9

Vagon repe v bližini Medvod, prodaj za ceno po dogovoru. Naslov pove Marija Jeraš, Smlednik. 10

Sadna drevesca, jabolka, hruške, orehe, več sto divjih kostanjev ima naprodaj Jakob Pintar, Sv. Tomaž 26, pošta Skofja-loka. Cena po dogovoru. 11

Korenja, lepo opranega ima naprodaj nekaj čez 2000 kg za ceno po dogovoru Ivan Levstik, Bukovca št. 9, p. Ribnica, Kranjsko. 12

Cementna (11)

strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☎

Karol Pollak
tovarnica usnja
LJUBLJANA
[kupi
8—9 cm debele
suhe
hrušove
in (86)
gabrove
plohe.

Največja slovenska hranilnica!
MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::
je imela koncem l. 1918 vlog . **K 80,000.000.—**,
rezervnega zaklada „ **2,500.000.—**.
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje
po 3 % (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja
proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpisovanje trgovcev in
obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

5 mlatilnic
na viteljni in ročni
pogon ter (14)

10 brzoparilnikov
vsebine od 55 do
200 l, pocinkanih, se
takoj odda.

Ponudbe, ozir. na-
slove je poslati na

M. Jevnikar,
Ljubljana,

Velika čolnarska uli-
ca št. 23 (Trnovo).

Industrija za razsvetljavo

družba z o. z.

Maribor ob Dravi

Gosposka ulica št. 5.

**Električne naprave
za razsvetljavo za mli-
ne, žage in druge kraje.**

**Električni motorji,
električni gladilniki,
električne žepne svetilke.**

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrci! Berite!

A. Šivic

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako
se izračuna telesnina debel posekanega in rasto-
sega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega
in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako ra-
čunanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi
popis in potrebne tabele za pravilno določanje
oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali raz-
žagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel
izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane ta-
bele za določanje prostornine v ogiljarskih kopah
in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih me-
trih kakor tudi popis in potrebne tabele za pri-
merjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere
s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu
za ade c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

J. Komatič,
prodajalec strojev
Ljubljana, Gradišče št. 11
priporoča dobro znano
tovarno (50)

WELSIA

ki izdeluje izvrstne
brzoparilnike
vseh velikosti in po-
rabne obremen za ku-
hanje žganja.

Priporočam tudi
Žito čišnilnike
(pakelne)
na 6, 8, 9 in 12 mrež.
Decimalne tehtnice
cimentirane od 50 do
300 kg z uteži vred.
Sprejemam naročila
na slamezne nože.
Imam na prodaj motor
z gonilnim kolesom
(vrednost K 6500.—
Cene po dogovoru.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(5)

**Ljudska posojilnica stoji pod
neposrednim državnim nad-
zorstvom.**

3 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron.
Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta
1918 nad 40 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih
3 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo
ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.

Poštne hranilnice račun št. 828.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1862.

Kmetska posojilnica
Ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
☎ v LJUBLJANI ☎

v lastnem združenem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3 1/4 %** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad **42,000.000 kron.**

Stanje rezervnih zakladov **1,100.000 kron.**

*** Vsakega p. n. dosedanjega gosp. uda,** oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v novem letu ter naj vsak pridobi vsaj enega novega uda. To gotovo ni težko v očigled mali letnini 6 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, vsaj vsak ud dobro vé, da družba nima od udov nič. Z ozirom na ugled, je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v prihodnjem letu izboljšali, bodisi glede količosti kakor glede kakovosti.

*** Kazalo za letošnji letnik „Kmetovalca“** je sestavljeno in bo kmalu dotiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov »Kmetovalca« ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno ter bi si družba naredila le nepotrebne ogromne stroške, če bi kazalo poslala vsem prejemnikom, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo.

*** Častita načelnštva podružnic in gg. družbene ude** prosimo, da naj nam kolikor mogoče kmalu pošljejo svojo udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje »Kmetovalca« za leto 1919.

*** Udnina za leto 1919.** P. n. gg. družbene ude vljudno opozarjamo, da smo vsled vojnih razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1919. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma, da lahko vsak svojo udnino pri najbližnjem poštnem uradu naravnost nakaže.

*** Gg. načelnike in tajnike novih podružnic** prosimo, naj vpišejo v imenik naslove svojih udov natančno in razločno ter vpišejo tudi pošto, kajti ti naslovi se natisnejo za pošiljanje »Kmetovalca« za celo leto naprej ter jih je torej med letom nemogoče popravljati in izpreminjati.

Vse tukaj navedene kmetijske potrebnosti se načelno ne pošiljajo posameznikom, ampak le skupno na naslov podružnic kmetijske družbe ali drugih kmetijskih korporacij, ki naj v svojem okolišu nabirajo posamezne naročitve ter potem pri družbi skupno naročijo. Tako se delo zmanjša in udje pridejo mnogo ceneje do teh potrebščin. Le za kraje, kjer ni nobene primerne skupne organizacije, se bodo upoštevale naročitve posameznikov. Naročitve se z ozirom na sedanje razmere izvršijo, seveda le proti predplačilu ali povzetju. Blago potuje na naročnikovo nevarnost.

*** Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebnosti:**

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 6. z dne 31. marca 1915. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9'50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5'50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3'—, 50 g za K 1'60.

*** Apneni dušik** $\frac{18}{21}$ % po K 110— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno do konca januarja.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Brusni kamni, navadni po K 1'— komad.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Fenolfaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Galun po K 240— sto kg. Polovico modre galice si vinogradniki lahko prihranijo, če k galici za napravo škropivne zmesi vzamejo galun ali žveplenokislo glino. Kolikor dodajo teh snovi, toliko manj drage galice jim je treba, dokazano pa je, da se lahko brez škode za učinkovitost škropiva porabi do polovice galuna ali gline k ostali polovici modre galice. Apna pa je toliko vzeti, kakor navadno. Škropiva, ki je tako prirejeno, tudi dež ne odpere tako hitro iz listja, vsled česar družba vsem vinogradnikom nakup galuna in gline poleg galice vselej prav toplo priporoči.

Mlečne cevi iz kosti, št. 3561 po K 1'40.

Natrijev bisulfit se rabi kot nadomestno sredstvo za žveplo v kletarstvu, v prvi vrsti za žveplanje sodov in vina. V to svrhu ga zadostuje le mala množina, in cena mu je K 1'40 kg. Kako se rabi natrijev bisulfit v kletarstvu, dobimo opisano v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 3.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29'—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljši naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popušča. Kg stane 24 kron. Priporočati je podružnicam v vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24'— kg.

Travno seme, mešanico K 8'— kg.

Trakove za vezanje snopov. (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 gr po K 12'— kg.

Tobačni prah po 60 h kg.

Tobačni izvleček v pločev. posodah po 5 kg po K 15'— posoda.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro odstrani.

Uspulum je sredstvo za namakanje žita, da se z njim uničijo trosi snetjavosti, ki se nahajajo na vrhu zrnja, kakortudi druge škodljive glive, ki povzročajo razne bolezni na žitu. — Kdor se hoče natančneje poučiti o uporabi tega sredstva in sploh o uničevanju sneti in drugih takih boleznih na žitu in stročnini, naj si pri kmetijski družbi naroči za 20 v Gospodarsko navodilo št. 57. o »Snetjavosti pri žitu«. — Uspulum je barvasti prah, ki se v vodi hitro raztopi in se dobiva pri kmetijski družbi v skatljicah po 50 gramov za 2 K in po 100 gramov za K 3'60.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Mlekarske stroje prodaja prav po ceni Mlekarna v Mošnjah pošta Radovljica 13

Acetilenski aparat za 80 svetilk in nekaj cevi ter 10 vrtilnih svetilk ima po nizki ceni naprodaj — ker sem si napravil elektriko — M. Černe, Bled hotel Petran, Gorenjsko. Na vpogled so na razpolago vsak čas. 14

Vabilo
na
redni
občni zbor
Mlekarske zadruga
na Skaručni
registr. zadruga z omejenim poroštvom
ki se bode vršil
v nedeljo, dne 2. svečana 1919
ob 2. uri popoldne (18)
v gostilni Seršen na Skaručni.

VZPORED:

1. Poročilo načelstva o poslovnem letu 1918;
2. čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega;
3. poročilo nadzorstva in potrjenje letnega računa;
4. slučajnosti.

Skaručna dne 11. prosinca 1919.

Načelstvo.

Odda se

v Litiji pribl. 50 orolov obsegajoče posestvo v najboljšem stanu z govejo živino, konji, svinjerejo, modernim poljskim orodjem in prostornim stanovanjem na polovico pridelka in prireje. — Poštena družina z odraslimi za kmetijstvo sposobnimi otroci ali sorodniki, ki bi si hotela na ta način ustvariti ugoden položaj in brezskrbno bodočnost, naj se glede natančnejših pogojev obrne na

Fraňa Slanca
veleposestnika
v Litiji.

Sadna drevesca

(jabolka, hruške in češplje)

najboljših vrst
prodaja (19)

Sadna drevesnica
graščine Mokrice

ž. p. Jesenice ob Savi, Dolenjsko.

Postaja Brežice.

Hranilnica in posojilnica

na Dobračevi,
registrov. zadruga z neomej. zavezo
obrestuje hranilne vloge po

2 1/2 %

posojila pa po

4 %

(16)

in sicer od 1. januarja 1919 naprej.

Na Dobračevi, 6. jan. 1919.

Ivan Potočnik, načelnik.

Novodobne škropilnice v zatiranje
in škodljivcev na trtah, sadnih drevesih in drugih rastlinah.

Škropilnice proti peronospori,

žveplalnike,

škropilnice za razpršenje apnenega beleža, (12)

škropilnice v svrhu razkuževanja,

škropilnice za žvepleni ogljik

izdeluje in razpošilja najstarejša, l. 1882. ustanovljena
specialna tvornica za vinogradniško orodje,
kletarske stroje in kovinske izdelke

Fraňc Nechvíle

Dunaj, (Wien), Margaretenstrasse 98 Kl.

Žvepleno apno
znamke križ.

Preizkušeno sredstvo proti kaparjem, pršicam, kodravosti na vinski trti, krvavim ušem itd., potem proti raznim plesnim, škrlupu (fuzikladiju), rji na vrtnicah in pečkastem sadju, kodravosti na breskvah in proti mnogim drugim škodljivcem. — Natančna navodila o uporabi v sadjarstvu, vinarstvu in vrtnarstvu na zahtevo zastoj in poštnine prosto.

Kemična tovarna (15)

FRANC ZMRZLIKAR,
Deutsch-Wagram pri Dunaju.

Pozor!

Pozor!

Poljedelske stroje in orodje
vsake vrste,

lastnega in tujega izdelka kupite
najcenejše pri slovenski tvrdki:

D. Stucin na Dunaju
18. Bez. Höhnegasse 4. (13)

Zobotrebce

kupuje

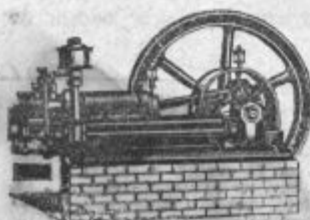
po najvišjih cenah, (76)

Peter Kozina & Co.

Ljubljana Breg 20.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrst-
nih poljedeljskih strojev
iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „WELSLA“.

Amerikanske

mlade postrvice

se lahko naroče brez obveznosti pri

Jakobu Kleindienstu,

vodju ribogojne naprave

na Bledu. (20)

Priglasitev do 15. februarja
1919.